УДК 821.161.2–92.09:316.423.6–055.2

Руснак Ірина Євгеніївна,
професор кафедри української літератури і компаративістики
Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка,
Київ, Україна,
доктор філологічних наук, професор

ORCID iD 0000-0001-8355-7389
i.rusnak@kubg.edu.ua

DOI: 10.28925/2412-2475.2020.15.11

ПРОБЛЕМА ЕМАНСИПАЦІЇ ЖІНКИ У ФЕЙЛЕТОНІ «АМАЗОНІЯ: НАДЗВИЧАЙНО НЕДОТЕПНА ІСТОРІЯ» МИКОЛИ ЧИРСЬКОГО

У статті проаналізовано проблему емансипації жінки в маловідомому фейлетоні «Амазонія: Надзвичайно недотепна історія» (1924) Миколи Чирського. Авторка визначила жанрову приналежність твору і розглянула його композиційну будову. В архітектоніці асоціативного фейлетону виділено три частини: асоціативний зачин; розгортання «малої» теми; кінцівку. У статті з'ясовано роль інтертекстуальних елементів і прийому постійного перемикання тональності із серйозної на комічну для розкриття тематичного спрямування твору. Зацікавленість М. Чирського проблемою жіночої емансипації відповідала загальному настрою епохи. Предметом висміювання у провокативному фейлетоні стали радикальні метаморфози жінки, оскільки відразливі прояви емансипації ставали буденним явищем. При цьому письменник демонстрував поважливе ставлення до жінки, цінував її жіночність, внутрішню і зовнішню красу, індивідуальність. Позитивне у жінці він пов'язував з функціями вірної дружини, турботливої матері та вмілої господарки. У фейлетоні митець не оминув проблеми ролі сучасного чоловіка в родині, проаналізував ціннісні та морально-етичні орієнтири свого персонажа. Шкідливі звички чоловіка набули карикатурного трактування у чудернацькій поведінці рідних. З одного боку, письменник не сприймав принесені жіночою емансипацією крайнощі, а з іншого — піддавав нещадній критиці далекі від еталону чоловічі «чесноти» сучасників. Художня спадщина Миколи Чирського залишається малодослідженою. Актуальним завданням сучасного літературознавства є введення в науковий обіг невідомих творів митця та їх ґрунтовне наукове осмислення.

Ключові слова: *Микола Чирський, асоціативний фейлетон, жіноча емансипація, інтертекстуальні елементи.*

Вступ. Художня спадщина Миколи Чирського до цього часу залишається практично не дослідженою. Такий стан речей, з одного боку, зумовлений її розпорошеністю в українській еміграційній і закордонній періодиці, доступ до якої сучасні літературознавці отримали тільки тепер. З іншого боку, спорадичне осягнення художніх здобутків митця визначалося різноплановістю його таланту — поет, драматург, публіцист, сценарист, театральний критик, керівник незабутнього мистецького рою «Летюча естрада» в Карпатській Україні (1938–1939 рр.). Тож зрозуміло, чому художньо-публіцистичні виступи письменника не отримали належного висвітлення ні в його творчій біографії, ні в українському літературознавстві загалом. Варто підкреслити, що саме публіцистика шліфувала художню майстерність митця, збагатила його творчість темами і проблемами, які більш масштабно будуть реалізовані у драматичній творчості.

Перша спроба укласти бібліографію спадщини М. Чирського зроблена по його смерті і належить М. Куренівцю [1, 470–475]. Автор запропонував розгорнутий бібліографічний опис розвіяних у періодиці публікацій письменника, серед яких переважали театральні рецензії, статті, оригінальні твори (вірші, присвяти, фейлетони, нариси, уривки з драм); встановив криптонім і псевдоніми, під якими митець друкував свої твори: М.Ч., М. Бурлака, Ларіон Ліра, М. Подоляк, М. Юрич. У дописі приділено

увагу питанню авторства деяких фейлетонів, що з'явилися друком анонімно, але тематично і стилістично близьких письменнику. Саме тут вперше згадано «Амазонію: надзвичайно недотепну історію», видану М. Чирським під псевдонімом *М. Подоляк* у «Бюлетені Української Академічної Громади У.Г.А. в Ч.С.Р.» (Подєбради, 1924 рік) [3, 470–475].

«Амазонія», очевидно, вирізнялася з-поміж тогочасних публікацій М. Чирського, оскільки автор бібліографічного огляду не просто констатував факт публікації, а визначив, хоч і непослідовно, її жанрову приналежність (гумористичний нарис, гумореска) і наголосив на певних «антифеміністичних тенденціях», свідченням чого вважав зміст двох епіграфів до твору [1, 470–471]. Однак варто зауважити, що за жанром аналізований твір є фейлетоном. М. Чирський орієнтувався на конкретну читацьку аудиторію — українських емігрантів (у творі є кілька натяків саме на еміграційну спільноту в Чехословаччині); жанр фейлетону відповідав очікуванням культурного й освіченого реципієнта і мистецьким уподобанням самого автора. «Бюлетень Української Академічної Громади У.Г.А. в Ч.С.Р.» традиційно розмістив твір у підвалі полоси. Жанрове різнотлумачення у згаданому огляді можна пояснити відсутністю в теоретичній думці того часу стійких ознак фейлетону, за якими можна було би встановити наявність об'єктивно існуючих зв'язків між ним і спорідненими йому творами. Щодо спрямування твору, то тільки на перший погляд його можна вважати «антифеміністичним». Вістря сатири фейлетоніст спрямував передовсім проти низки гідних осуду явищ 1920-х років, що так чи інакше були пов'язані з прагненням жінки змінити узвичаєні гендерні ролі. Тож **метою цієї статті** є аналіз проблеми жіночої емансипації у белетризованому фейлетоні «Амазонія: надзвичайно недотепна історія» М. Чирського. **Актуальність розвідки** обумовлена тим, що названий твір вперше став об'єктом у сучасному літературознавчому дослідженні.

Результати дослідження та обговорення. Фейлетон «Амазонія» тематично спрямований «проти явища» [2, 527], зокрема, тут висміяно негативні дивовижі, породжені процесом активної емансипації жінки перших десятиліть XX століття, коли традиційні стереотипи зударилися з віяннями модерної доби.

Тема жіночої емансипації в гумористиці М. Чирського невипадкова. На початку XX століття це була доволі актуальна тема, що широко обговорювалася в пресі, художній літературі, приватному листування. Письменник 1923 року опинився в середовищі колишніх учасників українських визвольних змагань, які отаборилися спочатку на теренах Польщі, а потім емігрували до Чехословаччини. Конституція Чехословаччини 1920 року проголосила захист шлюбу, сім'ї та материнства і встановила рівність громадян у правах незалежно від їхньої статі. Це спонукало тогочасне жіноцтво відмовитися від соціальної ізоляції та брати активну участь у житті своєї держави. Наслідком набуття політичних прав стала економічна і культурна емансипація другої статі. Цей процес виявився таким популярним, що до нього долучилися відомі політичні діячі, серед яких був і перший президент держави Томаш Гарріг Масарик.

М. Чирський був сучасником вирішальних для всього XX століття змін, покликаних до життя переворотом у суспільному становищі жінки. Окрім цього, варто зауважити, що він був знаним театралом, тож, опинившись у Чехословаччині, цікавився чеським мистецтвом, де вагоме місце займала національна легенда «Дівоча війна». Велика ймовірність, що митець був обізнаний із численними мистецькими інтерпретаціями цього твору, зокрема симфонічною поемою «Šárka» (із циклу «Má vlast», 1874–1879) Бедржиха Фридриха Сметани (чеськ. Bedřich Frydrych Smetana), оперою «Šárka» (1896–1897) Зденека Фібіха (чеськ. Zdeněk Fibich), оперою «Šárka» (1887–1888) Леоша Яначека (чеськ. Leoš Janáček) і творами чеських драматургів XIX століття про війни давніх амазонок. Серед останніх варто назвати драму «Vlasta a Šárka aneb Dívčí boj u Prahy» (1853) Вацлава Тама (чеськ. Václav Thám), комедії «Ženský boj» (1827) Вацлава Климента Кліцпери (чеськ. Václav Kliment Klicpera) і «Nové Amazonky, aneb Ţenská vojna» (1868) Йосефа Каєтана Тила (чеськ. Josef Kajetán Tyl). У цих комічних та іронічних постановках жіноча тема ґрунтувалася на легендарних мотивах про чеських войовниць, та, на відміну від історичних джерел, трактувала її в кращих традиціях чеської сміхової культури. Під пером відомих драматургів тема амазонок набула нового звучання; а національний колорит комедії Й.К. Тила міг спонукати українського митця заглибитися у фольклорні й історичні джерела твору.

Важливу роль у розумінні закладених в аналізованому фейлетоні смислів відіграють інтертекстуальні елементи. Наявні згадки і натяки на інші культурні тексти безпомилково пізнавані читачем-інтелектуалом. Фейлетон має пряму вказівку на кілька прототекстів. Своєю назвою він відсилає до «Амазонії» — втраченого епічного твору про війну греків з амазонками,

авторство якого приписують Гомерові. Заголовок містить інтертекст з прихованим метафоричним значенням, що дозволяє заглибитися в авторський задум. Перша читацька асоціація пов'язана з давніми міфами про жінок-войовниць, численними розповідями про їхній особливий спосіб життя, відвагу і жорстокість у боях. Вони стали символом жіночої незалежності і неймовірної привабливості водночас. Однак налаштування на серйозний лад знівельовано підзаголовком: «Надзвичайно недотепна історія» [3, 1]. Він налаштовує читача на гумористичну тональність і вказує на недолугість спостережених і переказаних у творі фактів. Подібну роль виконують епіграфи: перший з них — популярний політичний лозунг, активно використовуваний у пропаганді вимог жіночого руху, — налаштовує на щось значуще; друге мотто — рядки з народної жартівливої пісні «Била жінка мужика» — усуває серйозне, перетворюючи його на щось потішне і неповажне. Прийом постійного перемикання тональності із серйозної на комічну спонукає читача зануритися в серйозну проблему, яку піднімає автор у творі.

У фейлетоні наявні й інші відсилання до чужих текстів, зокрема до зафіксованої в чеських хроніках національної легенди «**Dívčí válka**», Біблійного оповідання про Содом і Гоморру, водевілю «Медведь» А. Чехова і вірша «Приказ по армии искусства» В. Маяковського. Кожне із цих запозичень створює відповідні контрасти, що сприяє глибшому розкриттю авторського задуму.

Стародавню легенду про війну жінок із чоловіками вмістив чеський хроніст Космас (чеськ. Kosmas; XII ст.) у літопис «Chronica Boemorum» (1119–1125). В оригіналі це історія жартівливого характеру, її герої (незалежно від статі) носили однаковий одяг, проводили свій час в безнастанних бенкетуваннях, веселощах, іграх. Інколи мир змінювався воєнними герцями. Легенда про жінок-войовниць виконує роль обрамлення в тексті: на початку фейлетону зображення епізоду Dívčí válka на палітурці «Історії Чехії» спонукає головного героя до розгортання полеміки з випадковою співрозмовницею в бібліотеці, емоційного сприйняття почутого, зрештою, занурює його у дивний сон. У кінці твору легенда супроводжує відрадне пробудження знервованого емансипацією дружини персонажа і спонукає до вибору чіткої позиції.

Інші інтертекстуальні елементи покликані імпліцитно виявити стереотипне ставлення чоловіків до жіноцтва. Згадка про соляний стовп з Біблійного оповідання наголошує грішовність жінки, марність її суєтної цікавості. Неповна цитата з твору російського класика («Правду сказав покійний Чехов, що крокодили. Свята правда!» [3, 2]) доповнює не стільки характеристику жіноцтва, скільки зневажливе ставлення головного персонажа до протилежної статі. Жалюгідна жінка, на його думку, винна у всіх побутових і родинних негараздах: *«Це вона (цебто жінка) так прислугу розпускає», «А де це мамуня, куди вона дивиться?»* [3, 5], *«… хай, хай прийде полюбується на діло рук своїх…»* [3, 6]. Цитатою з поетичного тексту В. Маяковського у фейлетоні змальовано масштаби жіночої емансипації, що співмірні з наслідками революцій. Названі інтертектуальні елементи дозволили авторові не тільки використати попередній культурний досвід, але й осмислити його крізь призму сучасності.

Розробка теми у фейлетоні відбувається шляхом сюжетного конструювання розповіді «недотепної історії». За типом композиційної побудови «Амазонія» — фейлетон асоціативний, звідси у його архітектоніці можна виокремити три картини: 1) асоціативний зачин, роль якого виконують заголовок та епіграфи, що оприявнюють у творі «велику» тему (жіноча емансипація як прикметна проблема доби); 2) розгортання «малої» теми в контексті теми «великої» (сон-забуття: опис фрагменту приватного життя персонажа); 3) кінцівка (короткий ланцюг емоційно-образних висновків і маніфестація авторської думки).

Письменник вдало підібрав фактичний матеріал для нескладного сюжету, що розгортається динамічно. У бібліотеці український емігрант випадково вступає в діалог із незнайомкою й обговорює персонажів чеського національного епосу «Dívčí válka», зображених на палітурці книги «Історія Чехії». На його скептичну фразу *«Жінки, що й так озброєні чудесно довгими язиками, озброєні ж не менше довгими списами»* [3, 2] чешка відповідає міркуваннями про сучасне духовне переродження жінки і зміну її узвичаєних суспільством ролей. За порадою панни герой читає давню легенду, обурюючись неприйнятною для нього жорстокістю древніх войовниць. Втомлений кричущою поведінкою амазонок він засинає.

Головний герой не пам'ятає, як опиняється в будуарі дружини і чому заснув у її ліжку. Делікатність ситуації підкреслено відсутністю звичного чоловічого одягу і засиллям простору усім «паскудним» [3, 3], тобто елементами жіночого гардеробу: коробками, стрічками, стрічечками, корсетами, панчохами, пеньюарами, капцями тощо. Акцентування цих деталей важливе, оскільки саме на початку 1920-х років чимало

традиційних деталей жіночого костюму зазнає кардинальних змін. Це викликало численні дискусії, оскільки прагнення обскурантів утримати різницю між статями в усталених межах мало фіксуватися передовсім особливим кроєм чоловічого і жіночого костюмів і непорушністю правил його носіння.

Дражливість ситуації, в яку потрапив герой, швидко наростає: зустріч із покоївкою Катькою в коридорі, її «найогидніша й найцинічніша посмішка» [3, 4] і неоднозначне домагання близькості; поводження доньки і сина, що виразно засвідчило зміну усталених для хлопчиків і дівчаток поведінкових норм; нарешті — поява дружини, котра перебрала на себе всі чоловікові манери; напружений діалог подружжя про емансипацію.

Момент «битви» між донькою і сином носить явно комічний відтінок, що підкреслено «симптомами емансипації», тобто зміною традиційних гендерних ролей хлопчиків і дівчаток у родині. Дочка Вірунька надавала стусанів братові Василеві, сидячи верхи на ньому; спонукала його вкрасти для неї батькову сигару; вкусила батька за руку. Комічний ефект поведінки дівчинки підсилено уривчастістю і підвищеною експресивністю її мовлення («не твоє свиняче діло», «а дідька патлатого не хоч») та особливостями синтаксису (нанизуванням коротких речень, нагромадженням вигуків, засиллям трикрапок у кінці речення, що виконують інтонаційну функцію) тощо. Оборонна стратегія Василя в бійці із сестрою, невластивий хлопчику вереск і скарги батькові теж виразно сигналізували про зміну гендерних ролей у дитячому середовищі.

Поява Лялі — дружини головного персонажа — виявилася не менш ексцентричною. Її фізичний стан (п'яна, та ще й убрана в чоловіків одяг) і поведінка (грубощі у ставленні до благовірного) наподоблювали повсякденні вчинки самого головного персонажа. Естетичне неприйняття нового образу дружини доповнено її голосним шмарканням і розпусною поведінкою із чоловіковими приятелями. Для переродженої жінки всі заборони знято. Неподобність вчинків емансипованої Лялі, мізерність її претензій на авторитет у сім'ї підкреслено командирським тоном, «пекельним реготом», ефектними монологами про жіночу революцію, емоційно забарвленим неґречним мовленням: «*Чого ти дивишся на мене, як теля на кінематограф?*», «*Мовчать! Ані пари!*», «*старе опудало*», «*бісові душі*» тощо. Голову сімейства збито з пантелику, він украй здивований раптовим переінакшенням дружини, котра брутально привласнила чоловікову ідентичність. Маскулінні перетворення дружини чоловік починає сприймати як політичний проєкт революціонерів чи то, пак, як візуальний експеримент «футуристів». І одні, й інші були представниками політичних рухів, як, зрештою, й емансипація жінок. Тож у поведінці Лялі, яка виглядала так непривабно, проступають серйозні речі. Гаслом «*Хай живуть женщини!*» вона потверджує неминучість процесів унезалежнення другої статі, вагомості проголошуваним ідеям надає постава, якою жінка наподібнювала Жанну Д'арк.

Зображення різних жіночих/чоловічих поведінкових норм «навиворіт» у фейлетоні надають темі урівноправнення жінки фарсово-загостреного забарвлення. Чоловік-розповідач виглядає жалюгідно; його дружина не усвідомлює відразливості ситуацій, у які потрапляє. Напруження доводить ситуацію мало не до абсурду: Ляля подає зачудованому чоловікові зведення про останні події революційного звільнення жінок (губернаторша побила чоловіка; загін жінок підпалив архів і музей, щоб знищити докази багатовікового панування чоловіків; гімназистки урочисто зґвалтували всіх професорів і душку-директора). Сміховинним доповненням недолугості зафіксованих подій стає опис мережаного прапора в руках емансипантки, на якому були вишиті меч (атрибут давніх жінок-воїнів), жало (дротик або короткий спис амазонок з видовженим наконечником жалоподібної форми) і два роги (свої легкі шоломи амазонки прикрашали рогами диких тварин). Явний флірт з приятелями чоловіка довершує цинічна доччина репліка: «*А що, таточку, купи тепер маму за руб двадцать*» [3, 8]. Так письменник поступово доводить читачеві, що за описаними комічними моментами проступають окремі негативні явища дійсності.

Volte-face настає у момент пробудження головного героя, яке позбавило його нестерпних мук і супроводжувалося атрибутами звичного чоловічого комфорту: затишна спальна кімната, пронизана променем сонця; єдвабна, пропахла приємними ароматами долоня дружини; її ніжний голос; ранковий поцілунок. Фінал фейлетону слугує для опосередкованого висловлення авторського ставлення до окресленої проблеми; емоційне неприйняття окремих явищ, породжених емансипацією, підсилено тут фізіологічними проявами: «*Минулося […]. Не можу спокійно слухати й читати про емансипацію. Навіть волосся реагують тоді, стаючи дубом*» [3, 8]. Остання сцена твору фіксує відновлення і зміцнення сімейної ідилії.

Гумористична тональність допомогла авторові експресивно висловити свою точку зору на актуальну проблему доби. Комічного ефек-

ту вдалося досягти шляхом детального опису «переодягання» персонажів у вбрання, яке, за суспільними нормами, носять представники протилежної статі, та привласнення поведінки протилежної статі. Однак тільки на перший погляд може видатися, що М. Чирський займає непохитно антиемансипаційну позицію, а його герой — жертви нових суспільних обставин. Пильним поглядом гуморист оглядає ціннісні та морально-етичні орієнтири свого персонажа, адже в чудернацькій поведінці близьких йому людей карикатурного трактування набули шкідливі звички самого чоловіка: флірт з обслугою, щоденні пиятики із сумнівними приятелями, відсторонення від господарських справ сім'ї, нетактовне спілкування з дружиною, свідоме ухиляння від батьківських обов'язків, безнастанна критика дружини і звинувачення її в усіх родинних негараздах тощо. З одного боку, письменник не сприймав принесені жіночою емансипацією крайнощі, а з іншого — піддавав нещадній критиці далекі від еталону чоловічі «чесноти» сучасників. Особливо неприйнятними були властиві сильній статі егоїзм і презирство, що заважали сприймати жінку як рівноправну чоловікам особистість.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зацікавленість М. Чирського проблемою жіночої емансипації у фейлетоні «Амазонія: Надзвичайно недотепна історія» відповідала загальному настрою епохи. Попри очікувані зрушення у суспільній свідомості, спричинені ідеями емансипації і появою нових цінностей, з'явилися негативні явища, які поруч з позитивними формували образ «нової жінки». Візуальна і вербальна презентація останньої радикально змінилася. Вона не тільки стала рівноправною чоловікові, але намагалася в усьому наслідувати його: переймала невластиві їй манери, кардинально міняла свої звички, прагнула до посідання донедавна чоловічих посад, нарочито носила чоловіче вбрання й інші маскулінні атрибути тощо. Власне такі радикальні метаморфози жінки і стали предметом висміювання у провокативному фейлетоні М. Чирського, оскільки відразливі прояви емансипації ставали буденним явищем. Псевдонімом автор підкреслив приналежність до того ж середовища, з якого походив його читач-сучасник, котрий, очевидячки, добре розумівся на фактах, висміяних у творі. До того ж фейлетон мав форму дотепного монологу чоловіка, що теж викликало певну довіру до осмислюваного, спонукало прийняти запропонований автором погляд на злободенну проблему.

М. Чирського важко назвати упередженим щодо емансипації жінки публіцистом. Він не втрачав поважливого ставлення до жінки, в якій цінував передовсім жіночність, внутрішню і зовнішню красу, індивідуальність у повсякденному житті (характеристика Лялі після пробудження чоловіка). Позитивне у жінці він пов'язував з її функціями вірної дружини, турботливої матері і вмілої господині. Письменник не проминув нагоди вказати чоловікам на їхню важливу роль у родині — залишатися люблячим чоловіком, дбайливим і уважним батьком. Серйозну тему емансипації жінки автор фейлетону осмислив у гумористичному ключі, висловивши тим самим погляд на важливі речі й уникнувши зайвої дидактики.

Гумористична спадщина Миколи Чирського, без сумніву, має вагому художню вартість, проте залишається маловідомою. На часі — віднаходження, глибоке і ґрунтовне наукове осмислення розпорошених у періодиці фейлетонів і нарисів митця.

ДЖЕРЕЛА

1. Куренівець М. Розвіяне листя: Спроба бібліографії М. Чирського; II // Пробоєм. — Прага, 1942. — Ч. 6–8. — С. 470–475.
2. Літературознавча енциклопедія : у 2-х т. / Авт.-укл. Ю.І. Ковалів. — Т. 2 : М (Маадай-Кара) — Я (я-форма). — Київ : Академія, 2007. — 624 с. (Енциклопедія ерудита).
3. Подоляк М. [Чирський М.]. Амазонія: Надзвичайно недотепна історія // Бюлетень Української Академічної Громади при У.Г.А. в Ч.С.Р.: Виходить тимчасово замісць часопису «Наша Громада». — Подєбради, 1924. — 10 квітня. — Замісць числа 7. — С. 1–8.

REFERENCES

1. Kurenivets, M. (1942). Rozviiane lystia: Sproba bibliohrafii M. Chyrskoho; II. Praha, *Proboiem*, № 6–8, pp. 470–475 (in Ukrainian).
2. *Literaturoznavcha entsyklopediia:* U 2-kh t. (2007). Avt.-ukl. Yu. I. Kovaliv, Vol. 2: M (Maadai-Kara) — Ya (ia-forma), Kyiv: Akademiia, 624 p. (Entsyklopediia erudyta) (in Ukrainian).
3. Podoliak, M. [Chyrskyi M.]. (1924). Amazoniia: Nadzvychaino nedotepna istoriia. *Biuleten Ukrainskoi Akademichnoi Hromady pry U.H.A. v Ch.S.R.:* Vykhodyt tymchasovo zamists chasopysu «Nasha Hromada». Podiebrady, 10 kvitnia. Zamists chysla 7, pp. 1–8 (in Ukrainian).

Iryna Rusnak,
DSc (Philology), Professor,
Professor of the Department of Ukrainian Literature and Comparative Studies,
Institute of Philology,
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine

ORCID iD 0000-0001-8355-7389
i.rusnak@kubg.edu.ua

THE PROBLEM OF WOMAN'S EMANSIPATION IN THE FEUILLETON "AMAZONIA: A VERY INEPT STORY" BY MYKOLA CHIRSKY

The author of the article analyses the problem of the female emancipation in the little-known feuilleton "Amazonia: A Very Inept Story" (1924) by Mykola Chirsky. The author determines the genre affiliation of the work and examines its compositional structure. Three parts are distinguished in the architectonics of associative feuilleton: associative conception; deployment of a "small" topic; conclusion. The author of the article clarifies the role of intertextual elements and the method of constantly switching the tone from serious to comic to reveal the thematic direction of the work. Mykola Chirsky's interest in the problem of female emancipation is corresponded to the general mood of the era. The subject of ridicule in provocative feuilleton is the woman's radical metamorphoses, since repulsive manifestations of emancipation becomes commonplace. At the same time, the writer shows respect for the woman, appreciates her femininity, internal and external beauty, personality. He associates the positive in women with the functions of a faithful wife, a caring mother, and a skilled housewife. In feuilleton, the writer does not bypass the problem of the modern man role in a family, but analyses the value and moral and ethical guidelines of his character. The husband's bad habits receive a caricatured interpretation in the strange behaviour of relatives. On the one hand, the writer does not perceive the extremes brought by female emancipation, and on the other, he mercilessly criticises the male "virtues" of contemporaries far from the standard. The artistic heritage of Mykola Chirsky remains little studied. The urgent task of modern literary studies is the introduction of Mykola Chirsky's unknown works into the scientific circulation and their thorough scientific understanding.

Key words: *Mykola Chirsky, associative feuilleton, female emancipation, intertextual elements.*